TÎRÊJ Dîwana Helbestvan û Nivîskara
WWW.TIREJ.INFO
مجلس الادباء والمثقفين

www.tirej.info www.tirej.name

Çivîkên BERAVÊTÎ

Pîr RUSTEM:

pirustem@scs-net.org

Kurteçêrok

Jiêêê

YARA reê

KILÎT

Eger em bi nirîneke panoramî li rew□a çêroka nûjenî di cîhanê deî binirin tê diyarkirin kuî ev celebê toreyî yê xwe□ik; Çêrok li hember serhildana celebên toreyî yên din nemaze helbest tim di bin barê zor û setemê de dimîneê

Toreya me jî ji vê rew□a ha ne dûr eî lê belê ne ti□tekî ve□artiye kuî toreya pax□ana (nesir) kurdî -bizaravê Kurmancî- bigelemperî qelse û bi taybetî di warê çêroka nûjen deê Tev kuî çêroka nûjen di cîhanê de ciyekî bilind û li ser destê çend “Bavên” hêja û bi deng wek Çîxov – Rûsiyaê Mopasan – Feransaê Alan Bo – Emerêkaî sitandiyeê Dahênan û afirandinên wan bûn bingeh ji her çêroknivîsar reê

Li her derêî roj bi rojî nif□ên bi dû wan re li ser pêvajoka çêrokê berdewam kirinê Li cem me kurdan jîî digel vê bingehê reî zargotina me jî di warê avakirina çêroka kurdî de – ya nûjen – stûneke din girtiyeî tev ku çend nav dihatin nas kirin -Bavê Nazê- mînakek hêjayeî lê bingeheke çêrokî serbixwe nehat meydanêê Ji ber vê yekê jî rêya çêroknivîsên me yên nû çetin û dijwartir bûî Pîr Rustem jî di vê pirtûka xwe ya pê□în de bi hêz dide ser vê riya bi rûmetî û berhemên “Çivîkên beravêtî” navê xwediyê xwe dixe rêza çêroknivîsan û wî dajon ser rêî pênûseke din ê nûî bi hiner û nûjen li ezmanê toreya me diçirisîneî cîhana çêrokîî di vê pirtûkê deî bi zimanekî nerm û jiyanî saz dibeî bi ketinheva navbera xewnê (kabûs) û rew□a jiyanî deî navbera bawerî û ne baweriyê deî navbera dîtî û ne dîtî deê Bi vî awayî bûyarên jiyanî di pergaleke beravajî de bilind dikeî pergaleke fantastîkîî sîberîî xewnîî ji bo afrandina risteke çêrokî sax û xwe□ikê

Xewnên beravêtî ji kesên çêrokan re dihêle kuî jîna wan kesan berbavêjeê Bi sedema hi□kbûna kevir û hîmên zor û re□iya kuî têde dijînî li ber siya hilwe□andina daxwaz û hêviyên wan di rêya rizgariya mirovayetiya wan ya kuî hatiye dizîn û talankirinê ji ber wilo em matmayî namînin li ber bilindiya bejna dêwên mirinêî di ezmanê çêrokan deê Mirin ji her hêlên ezman dibare; Bi sawek giranî xweku□tin-mirina erzanî "bi trimbêlê"ê Mirina dev bixwîn "bi ku□tinê"î mirina bi çekên qedexe "bi xerdel"ê Mirina bi awayakî Kafkawî î ji ber kuî tayê navbera mirin û jînê winda dibeî eger ne windayî beêê!

Bi vî rengî nivîskar dest datîne ser giringiyêî ser (cewherî) bi sazkirineke hinerî jê reê Ev ti□t ciyekî girîng dide van çêrokan di rêça çêrok û toreya kurdî de ya kuî demeke dûdirêj di bin qamçiyê "îdyolociya" û rola wê ya wêran de hejar û bê can maê Em dizanin kuî gotina hinerî dikare îdyolociyekê hilgireî lê girînge em venasin bi westandin û bêçarebûna gotina îdyolocî ya kuî ti carî nikare rahêje gotina hinerî û eve ya giring ji me reî di vê ajotiyê deê Her mirov li babetên nû digereî lê babet çibe ne zirareke mezineê Belê êê ê Bi çawatiya nivîsandina wê babetêî buha û nerxa nivîsara toreyî tê naskirinê

Pêwîst e îro ne siba em ala "hier"î bi merama wê ya durustî hildin jorî di gerdûna toreya xwe deê Bi rastîî nizimbûn an bilindbûna vê alê nî□ana nizimbûn an bilindbûna gelê me yeê

Ma kuî em bêjin çêroknivîs "Pîr Rustem" sala 1963 an ji daykê bû û hat vê "dojehê"î li hêla " Cindirês" êî ji herêma " Efrîn" êê Ev pirtûk mîna kilîta xaniyekî di nav mij û dûmanê de hatiye çandinî gelo ev xanî çawayeî xwe□ û xwe□ikeî an naê Bersiv di hembêza çêrokên Çivîkên BERAVÊTÎ de yeê Ka em bi hev reî bi du çavên □iyarî bixwîninê

Ebdul Helîm Yûsiv
Amûdê-ş ibat 1992ê

DÎWAR

- “Lêdim êê nedimê Derî girtiyeî lê dengê Keçanî di nav dengan de nakimê Lêdim êê ê Belêî karin ji min re bêjin: Piçek din bêê Bawer nakim; Di rûyê min de êê bigrin”ê

Bi lêdana derî reî ji rew□ û ramanên xwe □iyar dibeî dudiliya xwe birîbûê Bi dîtina rûyê xwediyê malê reî hunava wî ya dikelîî vedimireê

- Êvar xwe□be bavê Memoê Gotinin mirî dertênê

- Xwedê xêra te bideê Bes ti□t tinebe kuî wilo bihêle di nîvê □evê deî li derî bideê Eyaz di nav gotinên wî de; Tu ji ku hatî vegere wirî bihin dike û serî bi ser milan de xûz dibeê

- Netirs êê ti□t tineyeê Kenekî zer di kûraniya mêjî de □îndideê Cixarên min neman û min dît êê hîne wîn □iyarnêê ê

- Nexeme êê ê Sê-çar cixare besinê Ji berî Eyaz gotina xwe bibe serîî bavê Mamo rê li pê□ birî û çend cixare xistin destên wîê

Ji sê-çar salan veî Eyaz ê Kendo□ hatiye Helebî bi sedema xwendina bilindê Lê mejiyê zanînî û canê Eyaz yê mozîkîî □ererkî giranî di nav du salê dawî deî bi hev re dikirin û li dawiyê xwandina zanîngehê Berdide; Dibe □agirtek ji yên ûnstûda mozîkê û bi sedema vê yekêî têkeliya wî bi mal reî tête birînê

- "Tu yê nuha bi kuve biçîê Sê-çar cixare êê dirav di beriya te daneî ne malêê mirovêê dostê Sipasiya te digrim bavê Memoê Sê-çar cixareî wê piçek hi□ bi mejî de berdin"ê

Dûyê cixarêî □op û ramanên Eyazî di tariya □evê de winda dibinê Pireya "Şe□ê Çiriya Pê□în" dihêle kuî dengê tirambêlanî bombeyan di serî de biteqîneê Jîna çar salanî wêneyên perî□anîêê mi□extîî ji çavan bi we□îninê Dengê xortê kuî di □evbêrkê de bervedaniyeke bijartîî di ber qelsî û kêmaniyên sazbend û torevanên kurd dikir û girêdana nezanîna wan bi rew□a wan û milet veî lêdideê

- Belêêê ji bîr neke kuî miletê te ji evqas sal de di bin nîrê dijmin de yeê Tu çawa dixwazî kuî torevanê Kurd li gor yê firansî beê Xort bi dil□ewatî ji Eyaz re dibêjeê

- Bes li gor roja îro û alavên agahdariyê yên di nav bera miletan deî dihêle kuî mîna te gotî; Zemîn bibe gundekî biçûk û mêjîêê ramanêê nirînên xwe zelal û xûya derîneê Eyaz gote xortê

- Ev alavên tu dibêjeî di destên kêde neê Ma rê li pê□ yê Kurd vekiriye; Çi ji xwendi êê zanîn û we□andinêê Lê □erê wî tête kirinê

- Ev gi□ jî rê nadin yekî kuî nezanbe û ez karim ji te re çend nemûneyan bînimê Ka ji min reî sedememekê bîneî çima MêEê kerîm û S yosêfî dê ne li gor hevbin û ji kevin deî em xwedî awaz û sazinê Dibêjim: Eger yek xwe bi ê□îneî ne bes wê di pê□ yê Ereb da beî heya pê□ yê Ewripî jîê Lê emî tim û timî xwediyê Gotina; "Her ti□tîî ji xwe û berêî dizanim"ê

- Tu xwe di ser pir bendan re davêje û ji bîr dikî kuî pê□ketina miletanî gav bi ga êê ê

- Beseêê me ji van gotinan têr xwar û tim jî birçî û xizaninî cîhan li kûye û em liêêê Lêdanî reqîn û roniya birûskê dihêle wêneya Dil□an êî di devê derî deî bida xûyakirinê Eyaz du-sê caran çav misdan kuî ramanek rasteqîn ji mêjî bistîne û leylana Dil□an ê vegerîne kûraniya dil û hunavanî lê mixabin bi bîstina navê xweî dengê wê dinase û hejandina destan dibîneê

- "Çimaêê tu li bin baranê sekiniyeî çimaêê nayê hundirî tê vê □evê biçe kuêê were li virêê razeêê"ê Eyaz bi qelsî gav avêtinî lê dema dît wêneya wêî ji ber çavan winda nabeî xwe lê girt û bi hemû hêza yar û dilovananî rê û gavî birçî û perî□anîî ol û edetan dibireî berve Dil□an ê dibezeî deng û roniya birûskîî di çavên Eyaz ê Kendo□ de neî dilopên baranê û xwîna ji eniya wî tête xwarî dibin yekî êêû wêneyên Dil□an êî hêdî-hêdîî di çavên wî de vedimrinê *Heleb-91*

SILAVA

Bi teq-teqa pêpelokan reî Xemgîn serî ji rûpelên pirtûka li pê□ xwe radike; Çav re□antiyekê digirin û berkeniya Silava ji pi□t bi dertêî silav da û ber bi hundir verêbûê Xemgîn xortekî xwendeyeî îsal di sefê xwe de mayî û ew anha karê nivîskariyê li xweringehê dikeê

- "Xwedaêê ez di çi agirî de meî ti kes wek min hej vê keçê nakeî lê kesin din meyweya rezê wê dixunî ev bê rûmetêêê "ê Hîne ew ji dîtina Silava □iyar nebûye û ramanên wî mîna dûpi□kan ji çalê dki□inî dengê wê ji hundir ve hat û gupikine nuh di dilê Xemgîn de pi□kufandinê

- Tu çawayî Xemgînê

- Ser lêvêê ser çavaî çav dîsa bi xala ser rû-dêm dikevinî bawere ger çiqwas □ox û □engîî li ba Xwedê hebûî wî nîvî da xwîn û rû-dêmê Silava û nîvê din xala wêê

- Xemgîn tu ji bîr nekiî min duh wîn teklifî xwerina nîvro kirinî bi gotinên wê reî hevalê wê jî dighe ba wanê

Şeva çûyeî dema ew bi telîfonê bi Silava re axifî û henekên xwe dikirin û kenê wî dilê Xemgîn kêr dikirî di nav gotinên xwe de jê xwest kuî sibehê li xwaringehê hevdu bibîninî lê dive xwarin li ser wê beê Gotinî gotinan tîne û mazovanan jî hev anîî bê soz Xemgîn bû yek ji wanê

- Merheba Silavaî weke min got: Ji duhunî ve min xwarin ne xwariyeê Ji berî hevalê wê bêî Xemgîn di navbera xwe de ge got: "Ev keyseke kuî bi tena xwe li xala wê binerimî bê kuî kes çavên xwe di min de bebeloq bike"ê Lê hêviya wî bi cih nehat; Merheba Xemgînî tu zanî Silava wê me teklifî xwarina selete û humsa ke"ê

- Hema çibe ne xemeî gotina Silavaî bê teklif li ba min buhayeê Silava li çavên hevalê xwe nerî û bi□irîî wî jî guhê xwe xist ber yê wêî ka di telîfonê de çi diaxifin; Di dema kuî hevalê wê bi Xemgîn re ketibû wê axaftinêî wê jî têlêfonek vekiribûê

Xemgîn dît kuî hilmên wan dikeve devê hevê Xwest biliveî bike qîrînî lê wek kesê dest û lingên wî hatibin girêdan û dev tijî pembo kirineî deng jê nehatê

Vebiriqandina hesinê kêrêî hêdî-hêdî nêzîk sîng dibeî xwe berdide dil; Xew û xewneke giran li ustû nî□tîî nikare têde biliveê Bi kenê wan re □iyar dibe û siya wan di hundirê xwaringehê de vedimreê

Xemgîn çav damrandinê Siya wan mezin bû û bûî cîhan tev girt; Ewrekî re□î royê wenda dikeî lê birûskek hilat û baranê qad û asûman □û□tê Ewrên re□ jî ji asûman windabûn û rengê □în-sayî belavbûî bihna axê hilkelî û ji dûrveî Silava ber bi wî dibezeê Xunava ser sosinan xwe bi rehên wê ve girtine kuî yek ramûsanan jê bistîninî tîrêjên royê Jî dane pey wêê

Xemgîn per û balêt bi banî de davêjeî zendan dihejîne û ber bi hev dibezinê Lê de□t nayê birînî ji dema (Lolo û Ka□iyon) deî heya roja Yara ûêê dibezinî lê ev dûrîtî nayê birîn û ji ni□kavaî weke ku ti□t li cem çêrokvanan dibinî ew dighên hevê

Zendên Xemgîn kembera nava Silava yeî ew jî û bi danîna tiliyên xwe ser milên wîî ê□a salan dirjîne û mîna gergeroka digerin da kuî kaniyan derkin û tîna xakê vemrîninê Guv-guva cilên wêî bayê □eveke zivistaniye û li hember wanî gera zemîn û stêran radiwesteê

- Xemgînî hilm û bîn ji me hat birînê Silava got û serî danî ser sîngê wîê Por sûlaveî bi ser rû-dêm û milên wî de diherike û Xemgîn bihnek kûr dik□îneî bêvlên wî tijî bihna baranêê evîn û salan dibeê

- Silavaêê xwe bide ser vî kevirîê
- Çima Û!ê

- Dixwezim wêneyekê ji te re bigrimê Bê deng û mîna kevokeke sipî li kêvir dineî Xemgîn jî li per û rengan digere û hûrik-hûrik dest bi wêneya wê dikeê

- Wêneya te çawa bigrimê

- Nizanimî tu min çawa dibînîê

- Dengizekê çêbikim û te bikim horîî yan wêneya te wilo mîna rûni□tina te ya li ser kevir bigrim û pêrî û melayîkan li ber lingên te deynimê

- Ez ne Vînosa didwameê

- Vînosa yekemînîî ji bilî yekê nehat jînê û ewê her bijîî heya kuî di jiyanê de evîndarek hebeê

- Ango ez Vînosa bablîska bîstameê Bi henekî got û serî bi ser milan de qulabtî Xemgîn da pey nirînên wê; Dît kuî di rûyê ezmên de ba□îqek difire û çavên wî li waneî bêyî kuî ew çavên xwe ji wî bi bire gotê

- Û heya bîst ûêê yekan jîê Çivîkek bi ber çavên ba□îq ketî xwe berdide ser û di devê wî deî çivîk berdavêjeê

Xemgîn ji nû ve vegeriya wêneya wê; Li kenara dengizê kevirekî re□e û bi pêlên dengizê reî binê wî hatiye kolanê Li ser pi□tê Vînos rûni□tiyeî li ber lingan pêrî û horî çûne secdêê Xemgîn çav kûrik kirin û li derpe□ê nerîî carekê-didiwan pê□de-□ûnde diçe û bi hêrs perê xwe di□kîne; Evê kuî nikare xala Silava derîneî di cih de rûdine û dûyê cixarê ewrekî re□eî ser seriyê wan digreê

Tilî dikizirin û bîna çerm têî ji cih vedicinîqe; Xizmetkarê xwaringehê dêng lê dike kuî here bi Silava û dostên wê re xwarinê buxeê

Lingan dixu□îne û berê xwe dide ber masa wanî hîne dest bi xwarinê nekiribûî deng bi xwediyê xwaringehê dikeve û li wî dipirseê Xwest rabe biçeî lê jê xwastin bimîne û ger ti□tî jê dixwezeî ewê bêê Peçek naçe û ew bi jorî wan dikeveî çav bi Xemgîn dikevinî di cih de mat dimîne û tijî dengê xwe dike qêrînê

- Rabe ji ber masêî lawêê tu kere; Çawa te rê ji xwe re dît kuî tu bi zibûna re rûneê Û bi gotinên xwe re □eqamekê dighîne wîê

Xemgîn ji cih nalveî wî ne mîna yê xwestî kuî qad veqeli□e û tê de winda bibe û ne jî wek yê xwastî bibe teneyek xwê û di dengiz de bihelêî xwestê Tenê dibîne kuî birûskek di serî de dibrûseêê lêdixeî la□ dilerize û xwêdaneke agirîî li ser çermê wî belav dibeê

Dema xwediyê Xwaringehê dît kuî ew ji cihê xwe nelivîî bi sukra wî digre û bi jorde dik□îneî lê hîne ew ber nedayî û mîna kêlka tirbanî bi dirêjî tê xarê Di cih de qîrîn bi Silava dikeveî kesên li xwaringhê dicivinî damarên mirovatiyê bi yekî re lêdixin û xwe bi ser Xemgîn de xar dikeê

- Netirsinêê ew dilborî ketîî dema gotinê Dibîsinî liv dikeve nav wan û du xort Xemgîn dikin nav xwe kuî wî bighînin nexwe□xanêê

Çend roj di ser bûyerê re diçinî Xemgîn çavan vedikeî ew li ser textekî dirêj kiriye û Silava jî li ser keviyê rûni□tîê Rondik tavên buharê Ne û ji □erma re rûyê xwe vedi□êreî tiliyên Silava jî rondikên wî yeko û yek vedimrîne û dema çavên wanî cara didiwan bi hev dikevinî dibîne kuî hunarîkên rûyê wê jî hatine avadan û ji ni□kave sikeke re□ bi ser wan dikeveî çavan hildide; Rûyê xwediyê xwaringehêî êrî□ wan dikinê

Xemgîn xwast bike qêrînî lê qêrîn ji Silava ki□îê Pi□tî nirîn û tehlîlanî bijî□kan raporta xwe derxistin kuî Xemgîn wê her bimîne lalê Ew du-sê rojên dî di nexwe□xanê de radikeveî lê Silava xûya nabe; Bavê wê û bi tûjbûna gotinê reî rê li ber wê û hatina ba wî biriyeê

Roja çaran ji nexwe□xanê dertê û bi ketina hundir reî per û rengan dike dest xwe kuî xwîna Silava bi la□ê Vînos de berdeê Lê ji nû ve wan ji dest xwe davêjeî birînekê li kefa destê xwe vedike û bi xwîna xwe wêneya Silava jîn dike û xalekê ji yên xwe hildikeî bi bin çavê wê yê çepê dixeê

Bi dawiya xistina xalê reî tê xwar û gola xwînêî li hundirê odê fereh û fereh dibeê

Heleb-1989

QURBANIN NÛ BO EXÎLOS

- “Belê ev dar ji rûni□tinê re xwe□eî pir bûyarên □êrîn tîne bîra mirovî çi ji zarokan û çi jî ji keçan”ê Dema ew gihî□t ber çemî di ber xwe de got û çiqina xwerinî vexwerinê ji dest xwe danî ser zinarê qurbananî pariyek nanî çend gezên pênêrî pîvazek girs û piyala meyî li pê□ xwe rêxistinê

- “Bi xwe□iya te beî bi qurbanin nûh û lîska wan û avê êêê”ê Û piyala mey hilda ser lêvin re□ û sutûrî bi vekirina dêv reî diranin kurmî tên xûyan û çaxa meyî di boriya gewriyê re herikîî çavên bi □ûjinê qulkirî dan hevê

Temenê Êho di sih deyeî lewendiya wî dilê mirov digre; Simbêlî birih û bijangin re□-qalinî yek qijmorek li ber çavan û li ser eniyê belav bûneê Çavin re□ û dîkeî ti caran kesî nedîtî kuî wan dikuteî yan ew di rûyan de dikeneê Tê gotin kuî demê diçe êzinga ji tifikê re bîneî ew li nav çiyê nagereî na; Hema bi çend darên sindiyanî keleman digre û ji kok ve hildik□îneî dixu□îne û tîne malê

Gava Êho piyala dudiyan hilda ser lêvanî di jorî wê re dît kuî tirambêlek li kenara çem ya din rawestî û kesin jê peya bûnê Çavên wîî du re□antîî girtinê

Herdu keçik bê aramî bûn; Berve çem bezînî ba bi porê wan dileyzêî carekê bi banî dixe û carina jî rûdêmê □ox û □eng vedi□êreî lê ew bi zîzî ji ser çavan didin alîê Herdu keç di bihara xwe de ne; Hinarên sîng bi bazdana wan re di pirpitinî mîna çar kevokan dixwezin ji qefesê birevinî bi felek û dilên tenik bilîzinê Lê hîne lîska bê û bermalka kirasê wan naztireî bi alandina kuî li lingan di aleî tijî û guloveriya qalçan dixûye û yek carên kuî bi banî dikeveî govdeyê sipehî û fulûsî ji seriyê tiliyan û heya derpiyê nav lingan dikute çavan û çavên Êho dikizirîninê

Êho nema dizanîî piyala çenda hildaye ser lêvanî nema gewrî di□ewite êê ê Çavan misdideî ger wilo çavên kesekî misdeî ne dûre kuî gulîlkan birjîneî nizane çi bi van mêratan hatiyeî çima ronahî jê reviyeêêê mîna kuî di □evek buharê deî ewrekî re□ heyvê bigre û yek perispanin sipîî di nav deî hebinê Li ber çavên wî aso sayî dibe û dibhîne kuî herdu keç cilên xwe bê □ermî datîninî lê wêneya wanî ji nûh ve winde dibeê Bi rabûna ser lingan re vepelikî û lêxistina birûskêî di serî deî hê□t ji bûni□a xwe □erm bike kuî ewî di kenara tenik deî mîna zarokan di pirpiteîavjeniyê dikeê Ken û henekên keçan bi guh de diçeê

Cilên xwe danînî dest di ser por re xu□and û ji nûh ve li ber piyala mey rûni□tî dest avêt □û□ayê duduyanê Ewrê re□î ji ber çavan winda bûyeî çav gerandinî dît kuî herdu di nîvê çem deî bi gokê dileyzin û hêdî-hêdî berve wî tên; Mêraniya wîî mîna polêt wan diki□îneê Deng bi xwe□î têî bi zimanekî biyanî di axifînî Êho naskirî ew kesin bajarîneî avjaniya wan ya gol û avgîrayeî wê nikaribin xwe ji devê çalê derînin û digel zanîna wî; Ger kuî çend gavin dî

bavêjinî ewê nema karîbinî ji nav lepên çem derênî lê dîsan jî Êho bang li wan nekirê

Gok ji keçekê diçe ya dî û cara dawîî ya di hemberî Êho deî bi hêz lêdaî li zinarê Qurbanan ket û di devê çalê werbûê Di cih de keça dî xwe avêtî Êho jêrî xwe nihirîî □erê wê û çalê yeê

Pî-basikên wê □ikestinî bi binketin û serketina ser avê reê Pir neçû û ew dighên nîzîkî çalêî ji tirsan re ketin sukra hev û Exîlos bi ya dawiyê □abûê Ji veçerpandina destanî tiliyên yekê bi mitikîî ji yên zinêr ketin û li hember tiliyên Êho rundika dibarîninê Êho çavan dikute çavên wanî wêneya girtin û ku□tina xû□ka xweî li bêriyêî bi destê torekî kuî xwast kêf û muhbeta xweî vê re bi bibîneî bi bîr tîneê Wêneyek di hundirê wêneyekê de; Dîlbera wî ji xênî dedixinî herdu bira li rexin û bi zorê raka□ ber tirambêlê dikinî Êho dibezeî daxwaza wî kuî wê ji nav destan derîneê Lê xisim û rihspiyên gundî rê dibirinî li serî dicivin û zemîn teng dibe û dibeî dilopên xwînê jî teneyeke ax nabihînin kuî gangiliyeke sor bidin buharêê Tirambêl bi rê dikeve û qîrînek re□ ji Êho diki□eê

Herdu keç bi rê dikevinî di devê çalê de winda dibin û li □ûna xweî çend hevde ji çêrm û go□tî yên bi mit ve mabûn êêê û gokeyê dileyzê dihêlinê Û ji wê rojê û vir deî ti carî çavên kesî bi Êho neketîê

Cindirêsî 1990ê

HELEBÇE Û XORMAL

Diyarî:

“ji serokê Iraqê

Sedam kurê Husên re

Ji ajovanên balefirên kuî

bombeyên kîmawî bi ser
Helepçe ûêêê de barandineê

Diyarîêê ji hemû segên Cîhanê reê”

Dibêjin:

Li bajarê Hîro□maî gulistanek avakirine û li ber deriyê wê hatiye nivîsandinê “Bi rehetî rakevin martîrên bajarê Hîro□imaî ti car din ev □ewtandin dê li Cîhanê çê nebeê”

Xormalî Helebçeêêê wê çi bêjinÛ!ê Cîhan ê nuha çi bêjeêê ê Gulîstaneke nuhî derewin nuhêê bes wîn bi miletê min dikeninê Helebçeêêê tifî rûyê hemû kesênî ev soz negirtin dikeî bang li Cîhanê dike û dibêje: We li min derewkirê Bajarê Hîro□îma jîî nameya xwe ji bajarê Helebçe û êêê bi rêkir û sutûyê xwe ji gunehên wan parast û got: “Gotinên li ber deriyê gulîstana minî ne bi destên zarên minî hatine nivîsandinî lewre ez barê wan gotina hilnagrim û xwesteka min ji weî wîn jî gunehên bajarên din hilnegrinî wek kuî gunehên we kirin sutûyê min”ê

Dîlana Perwenan
di Dojehê deê

- MirÛ!ê Hawar gundoêê ê Miho ku□tinêê hawarê Dengê Xeco di xirtika gewriyê de tevî girîbû û herdwa hev qirkirinî nema ne girî û ne jî deng jê têî bi direskan bi ser rûyê xwe ketî xwîna wê û Miho tevhevbûnî serî qot û por hincî sîngê xwe çirandî lê deng jê nayêê

Cîran bi dengê qur□înan re derketin û dema dengê wê kirinî bi ser mala wan de xu□iyanê Lê her kesê kuî digihî□t ber derîî di cih de zuqdibûî bi dîtina Miho û gevzandina wî di golên xwînê deê Gustilka wan mezin bû û bûî kes dêng li kesê nakeî her yek ji xwe dipirse: “Geloî çima Miho hate ku□tinêê ji bo namûsêÛ!ê Naêê Miho ne ji wan kesên kuî çavaên xwe berdeêêê na û ew ne zengîn û dewlemende kuî yek bêje: Ji bo peran hat ku□tinî ji boêê ê jiêê ê”ê

Miho □u□tinêê ve□artinî bê girî û qîrîn ji goristanê vegerîn û bê kuî xisîên Miho rêz bigrin da kuî xelk seriyên wan xwe□kinî sûnda giran xarine kuî heya tola wî venedin kesî nahêlin ber deriyê xweê Miho roja 16 yê avdarê Sala 1988 an bi destê Hemo hat kuş tinî ş eva 17 e malbeta Mihoî li mala serekê malbetê civînî rê û biryar biribûnî yek vebirajtin û li ber destê sibêî civîna wan parvebû û her kesî dev da malê

Xeco wê □evê raneketî li hêviya kurê xwe ye kuî ji civîna malbetê vegere û zanibe çi biryar girtinî lê Welat venegerî malê Dema civîn parvebû û wî naskir kuî roj din nîvroî dê amên wî mala Hemo bi □ewtînin û kesên malbeta wî qirkinî bi lez dev da mala hevalê xwe Mizgînî berpirsyarê □ana wanî belkî ew çareyekê bi bînin û zar-zîçên Hemo bidin aliyekîê Raste Welat gelkî hej bavê xwe dikirî lê bawere kuî ti sûc di ku□tina bavê wî deî li sutûyê kurên Hemo nakeveê

Mixabinî dema wî dabû ser rêya mala Mizgînî amê wî yê mezinî rê li pê□ girtê Wî di gotin û peyvên Welat reî dema di civînê de di axifîî naskir kuî ew ne bi ku□tin û □ewtandina mala Hemo re yeî lawre ew kete dûê
- Kuva diçî Welatî çima bervê te ne li maleê Welat di cih de vecinqîî dengê amê xwe naskirê

- Karekî min bi hevalekî heyeî min got berî biçim mal rêya xwe pêxînimê

- Anuha dema karê te yeî hîn xwîna bavê te sar nebûyeê Amê wî bi rûyekî tal û nirînin pîs gotê û bi destên wî girt kuî bi hev re vegerin malî lê Welat destên xwe ki□andin û xwast rêya xwe berdewamkeê

- Min bawer ne dikir kuî tu ewqasî bê xwîn û olîî lê nûha bi çavên xwe dibînimê Tu dixwezî biçî saloxê bidî mala Hemo kuî ew birevinê Welat li ber xwe ket û zanî rê li pê□ nemanî bi zorêêê xwe□î divê digel amê xwe vegere malê

Tîrêjên royê tariya □evê □û□tîê Gava diya Welêt seriyên wan dîtî ji cih livîî toza sewkiyê jîî cilên wê yên re□ gewr kirine û bi xîrtiniya derî reî hundir re□ dibeê Çavên Hêvînê bi Welêt ketin û weke mirovekî kuî di saweke giran debe û ji ni□kava cihekî parastinê Bibîneî ew nav nivîna berdide û tijî dibeze hembêza wîê Hêvîn; Keça çar salîî ji duh nîvro deî ji dema Miho hatî ku□tin deî ti□tin nuh li mal dibîne; Ev hatina amên wê bi rûyên tir□î bêyî kuî bi wê re bileyîzinî giriyê diya wê û ev cilên re□î lê ti□tê tewrî biyanî windabûna bavê wê ye: “Dayê çima bavê minî bi □ev venagerî malî nehat û ez bi banî de navêtimî her roj bi □ev ew vedigerî malÛ!ê” Lê diya wê ti□t lê venedigerand û di hembêza Welêt de ket xewêî pir naçe û bi giriyê dê re □iyardibeê

Mala Miho amedekirina kar û barê xwe dikinî dor panzde xortên wan di hew□a Miho de kombûneî Hêvîn bi bûka xwe ya paçî dileyzeî carekê cilên zer jêdikeî bi yên sipî diguhêre û dawiya- dawî yên sor li bejina wê kirinî weke kesa xewna xwe dîtîê Lê çaxa dît hundir ji dûyê cixara xetimî û sînga wê teng bûî bazda derveî çav bi mirî□ka re□ ketinî liva lingan sivikbûî lê hîne nîzîkî li wê nekiriye ket û pirtînî bi baskên mirm□kê ketinî bi bez û firîn bi dûr ketî giryê Hêvînê da dû û dema dît ti kesî weke hercarî nehat û ew ji erdê ranekirêê tifî kêvir nekirî ji berxwe rabû û dev da gedûkêî pir neçû dît Ni□tîman; Keça Hemo û hevleke wan a dinî bi xanîkên axî dilîzinî dev da cem wanê

Demek bi lîska xanîkan derbaskirinî pisîkekê bi dizî serî di ser sivîlekan re dirêjkir û dema dît bala wan ji wê tineyeî li ser lingên pa□in rûni□tî lê gewtiniya seg hê□t kuî herçar di hembêza hevkevinî seg xwe tijî li wan girt û bezîî dil di sîngan de vemirîî hersê keçan deng li hevkirinî seg bi rewanî ji wan derbaz dibe û bi borandina xwe reî nirînek pîs li wan kir; Ew dide dû pisîkêê

Hîn ew li hev xurcilîbûn û çav bi pepilên bi toz misdidanî rondik jê direvandinî xuminiyek bi hêz ket guhên wanî hê□t kuî hersê bi heve bibin □imaî li hawîrdora xwe zîvirînî ti□t nedîtinî lê deng zêde bû û reqiniyek bi cihekî ketê Ni□timanê çav bi asûman de rakirinî dît kuî balefirek mezin di jorî wan re difireî di cih de hilpekî û dest leqandinî gava Hêvînê û hevala wanî ev ti□t ji Ni□timanê dîtinî wan jî bi rola xweî destên xwe di ajovan de hejandin û di zuqaqê re bezînî çav û destên wanî nikarin xwe ji rûyê asûman bi birinî ew dikevinî lê bê girî radibin ser xwe û bi ken û çepik didin dû balefirêî dema ji pê□ çavên wan winda dibeî dil sardibeî lê piçek neçû dengekî mîna yê yekem ket guhên wanî bi hev re çav berdan rûyê asûmanê □în û sayîî bi wî re jî lîstinê Lê hîn ew winda nebûbûî çend balefirin din jî ji aliyê ba□ûr de derketinî hersê keçan destên hev girtin û govenda xwe gerandinê

Gava kesên bajarê Helebçe dîtinî hatina balefiran li ser bajêr bêtirbûnî her kesî bi destên zarên xwe girt û bi lez revîn □ikeft û berqefanî Xeco di nav wê hêlhû□iyê deî Hêvîn ji bîrkiribûî lê çaxa balefiran □erê ku□tinê anîn ser bajêrî li hawîrdora xwe zîvirî kuî Hêvînê birevîne hundir û dema ew nedîtî li kabên xwe xist û deng li kesên malkir kuî li wê bigerinî her yek bi cihekî de pijiqîî nema dengê kesî diçe yê dinî ji xum-xuma balefiran û qîrîna dayîkanêêê û ji kal-kala dewaran serî di tengijînê Xeco zuqaqek girtî û dibezeê

Şal ji serî □imitiyeî por li ber bê hêldibeî lê ji tirs û dil□ewatî nizanê Kuî dev daye mala Hemoê Bi rê veî ew û pîreka Hemo rastî hev tênî bi yek dengî ji hev dipirsin: “Ma te keça min nedît”ê Û dema kuî têdighên herdwan keçên xwe winda kirineî ji nuh ve bezîn û her yek di dilê xwe de dibêje: “Xwedaî eger keça xwe yan jî ya wê bibînimî ezê bibim mal”ê Hêvîn û hevalên xweî bi çepik û lîlandinî govenda xwe digerandinî ew di nav lîskên xwe de bûnî dema dîtin kuî ti□tek vebriqî û ji balefirê hate xwarî di cih de deng li hevkirinê

- Em dîtinî wan jî em dîtin û ji me re diyariyek çekirinê Bi gotinên xwe reî hersê keç ber bi diyariya ajovan bezînî wê gavê çavên kesekî navsal bi wan dikeveî naskir kuî ew ji mal bi dûrketineî tijî “bezî” kuî here bi destên wan bigre û bibe malî lê nefesa wî ya ji berxwe tengî sîng ê□and û zemîn li dor serî digereî kab jî

sist bûn û di nîvê rê de ketî çend caran pirpitî mîna dîkê serî jêbeî çav sorbûnî kef û kopik bi dêv ketê

Dema Hêvîn û hevalên xwe dibezînî di jorî wan re çivîk û kevokên bajêrî bi dengê balefiran reî ji hêlînên xwe hilbûbûn û li rûyê asûmanê tazî li cihekî digerîn kuî xwe bi parêzinî lê fira wan her çû sistbû û nema basik karin la□ên wan hilgirinî yek û yek ji rûyê asûman têne xarê Sîngê Hêvînê teng dibe: "Kî çixaran li van deran vedixe"ê Di nav bera xwe de dipirse û kab sistbûnî lerizînî nema kare gavên xwe pê□de bavêjeî jan ket dilî hêsrên germêê xwînî ji çavan herikînî la□ê xwe duxrîneî çav bi destan dikeveî ew tijî kunêr û hebinî hêzda xwe kuî girî û rêya diyariyên serokê welêt bidomîneê Lê la□ê wê hate xwarî hevalên Hêvînê xwestin wê ji erdê rakinî lê rew□a wan ji ya Hêvînê wêrantireî ew jî hatin xwareê

Hersê keç li nik hev ketinî xwe ber bi hev xu□andinî seriyn xwe xistin sîngê hev; Belkî cilên hevalan bê ji "dûyê cixaran" paqij bikeî lê gava dîtin hîne zêde bû û nefesa wan teng dibeî hersê keçan xwe li ser pi□tê gêr kirinê

Dengê balefiran hîne têî lê vê carê qelseî xwestin binirin ka ajovan hîn ti□tên vebriqî diyrî wan dikinî lê ti ti□t nayê xûyan; Perdeyeke re□ rûyê asûman ve□artîê Hêvînê cara dawî hêz da xwe kuî here diyariyên serokî di hembêza xwe de kom bikeî lê pepilên wê ji cih nelivînê

Rûyê hersê keçan li keneî ew bawerin kuî hîne ajovan bûk û lîstikan diyarî wan dikin û bes ji xew □iyar bibinî dê herin diyariyên xwe biref bikinê

Helebçe û Xormalêê ê Çavên te ne di hev de neî çimaêê çawa di xew dayeê Zarên te ketine xewêî bêyî kuî çavan bidin hevê Ma pembû xistine guhên te; Çima deng ji te nayêêê devê te girtineÛê Xormalêê Helebçe ketî xewêî bê dengêê ker û lal ketîê Di vê bêdengiya goristanî deî dengek: Tepêê bilind hatê Mîna ewrekî re□ ser bajêr girtî lê kesî ne dîtêê ne bihîst ew ketina kevokeke sipî kuî ji rûyê ezmên hate xwar û cih di navbera keçikan de girtê

Kesî ew ne dîtêê ne bihîstî ji bilî minî ji ber kuî ez ajovanê balefirekê ji wan balefirên kuî bombeyên kîmawî bi ser wan de barandine bûmî heêêê heheheheeeeeeê Dengê Kenê wî her ti□tî din winda dikeê Naaaaaaaaaaaaê

Heleb-89

XEWN

Qur□îna seybê li qirikê ketê La□e û serî ji hev birîn; Bi lêketina qur□înê re vepelikî û serî bi çend gavan ji ser milan pekîêê reqinî bi qoqê wî ket û jiyan li ber çavan re□ bûêê bijang kutan û çav ji nuh ve rakirinêê bejna xwe bi xakê re dûz dîtê Ji rew□a xwe ya nuh mat ma: “Geloî ka ew bejin û bala min a dirêjî ka mil û pepilî ling û êê”ê

Hîne ramanên xwe bi serî nekirineî çav di serî de beloq bûn; Dema kuî la□ekî bê serî dîtê Temenê wî gihî□tî sî salîî lê ti carî mirovên bê serî nedîtineê Bi naskirina wî la□î reî beloqbûna çavan zêdetir bû: “Geloî evêê ê Erêî evêê ev la□ê min e”ê Gava wilo dîtî di cih de dilê wî borîî lê serî bi ser milan de ne qulibî û xunava buharê hê□t kuî hi□yar bibeê

Cara yekeme mêjî xwe bê ê□ dibîneî serî di hundirê xwe de gerand; Ev bû sîh sale hertim bi ê□imî çima pi□tî la□ hate birînî ê□ ji min revînê Lê ew zû gihî□t çareya vê yekê: “Çima dê ê□ di mêjiyê min de hebinê Dema ez û la□ yekbûnî ê□ên min tev ji wî bûn; Xwestekên dilî ên nav-zikî ênêê ênê Lê anuha bi ya xwe meî kes ti ti□tî ji min naxwaze”ê

Ew bi ramanên xwe re mijûl dibeî lê carina çavên xwe davêje ser ewê kuî jê re digotin: Candekê te yeê Xwîn ji sukra wî diherikî û anuhaî dema çav pê ketî dît destên wî bi jor ve ki□în; Ew dixweze serî bimelisîneî lê weke hercar bi ti ti□tî neketinê Çend carên din dest lebitînî lê ba kete nav wanê Weke vizvizokê li dora xwe geriya û ketê Devê serî ji hebû û kenekî bê deng jê hatî digel bêjeyin ker û lal; “Hêyêê ê Tu li çi digerîî ez li vê derê meêê besî tu yê ji kuve zanibî; Ne çavên te hene û ne jî mêjî kuî tu pê bi ramî û cihê min nas bikî”ê

La□ê bê serî ji nuh ve rabû ser xweî kabokên xwe ji tozê daw□andin û çend gav avêtinî lê ew ji bin zikê kevirekî vepekîê Kenê serî yê bê deng bilind bûî anuha naskir kuî çi qedir û qîmeta wî hebû; Ev la□ê pan û dirêj bûye kerî bêyî wîê La□e jîî cara dudiyanî dîsa xwe daw□and û ji wî kevirî vedipeke û li bin ê dî dikeveî carina ji serî ve nêzîk dibeî lê ji bê hi□iya xwe ji nuh ve bi dûr dikeveê

Dawiya-dawî serî dît kuî ewî nêzîk dibe û dibeêê ê Mêjî tengijîî nema kare sukra wî ya bi xwîn bibîneî piçeke din milên wî jî wenda bûnêê di pi□t re nava wîî li dawiyê Ew bû dêwek; Çav nema dikarin ji bilî tiliyên lingan ti ti□tî din daqurtîninêê ê Di cih de hejiya û li ser xakê loq bûê Lê□e xwe xwarkir û dest li hawîrdora wî gerandinî guh ketin nav tilyanî de□t û çiyaî çivîk û asûman ketin çavanî lê piçik neçû dît guvgiva bê tê û reqînî pê ket; Mejî bi teqandina qoq re belav bûêê ê Guh man dudiyên berêî lê dev jî bûn dudu û çavekî bi ken li lê□e yeî lê çavê din li aso ye û bi girîêê ê

Di cih de veciniqîmî min dît kuî ji ser textê xwe ketime ser çemento û canê min ji serma di derize û dema hi□ hate seriyê minî dest ji xwe û berêî serî melisandê

EFRÎN- 6ê2ê1990ê

XWÊYA ZENGARÎ

“Gotin kuî bîrkirin serekê heft dermanayeî lê pi□tî van bûyeran dibînimî li min derw kirin”ê Sifra xwe diyarkirî hilgirt anî derve û dema xwast buxeî dît nan ji bîrkiriyeî bi xeber û sixêfan bi xwe û va bîrkirina xwe ketî rabû ser xwe û dev da hundirî lê re□îbû û bi rêve eniya wî li kevirê ko□ê ketî axîn pê ket û □ikestî xwîn jê xilxilîî morîka elektirîkê guva□tî lê □a□kirî ne ewbû ya dîbûî hundir ronak bû û li dermên gerîî hinek jê ket û pi□tî demekê dermanê kewandinê dîtî birîn pê kewand û ber bi selekê ve çû û nan jê derxistê

Vegerî sifra xweî li ber rûni□tî lê ji cihê xwe gewz-xwe□î nedîtî cih gewirîî çay berda piyalê û dest avêt nênî dît hi□keî sixêf û xeber gotin: “Ev çi rew□eî ne tu bî û ne va jiyana te bîê Dema yek bixweze nên buxeî dive pêncî kar û xebatan bike û digel birîn û tolazîyê”ê Ev gotin û peyv di ser dîwêr re fîrînî cîranê wî; Çavadarê polîsan guhdar dikirî serê xwe hejand û lêva xwe gezkir: “Himêêê xûyaye cîranê min ji rew□a xwe ne raziyeî lewra xeberan ji rejîma welêt re dideî dibîne ew sedema vê yekêyeî bi Xwedê ev ti□tekî mirov nikare li ser rawesteî divê saloxê bidim mezinê polîs”ê Aram ne hat wîî bi □ev çû salox da wanê

Xwarin dixwerî lê ramanên wî ne bi xwarinê re bûnî mêjiyê wî di gotinekê de westiyabûî ew jî bîrkirin: “Geloî dema mirov ji karekî mezin ti□tekî biçûk ji bîr bikeî wek tu ji dezgehekê perçakî biçûk ji bîr bikîî dezgh nagere”ê

Di bin hêza ramanên xwe deî ji bîrkir û dest li piyalê Ket; Ça bi ser de rijî û dema ling □ewitîî hufînî pêket û zeiter hilfirî gewriyêî bû uh-uha wî û bezî kuî here avê vexeî lê □erbik valbûî ber bi henefiyê çûî ew jî hi□kbûî av jê nehatê Deriyê derve vekir û xwest bi lez kolanê bi bireî ji bo avê ji cem cîranan bîneî lê mêrata wê tirombêlê nehi□t bighîne xwaza xweî lê qelibî û ket binê Rebenê ajovan di cihê xwe de zerbûî bi qîrîna wî reî cîran civîn û dema dîtin cîranê wan di xwînê de geviziyeî ew wilo hî□tin û tev bezîn ajovanî bi qirika wî girtinî ji

tirombêlê xu□andin û bi kulm-panan bi ser ketinî hew jî gihandin bûni□a cîrênê Demek dirêj çûî yekî ji wan pirsî:

- We salox da nexwe□xanêÛê Tevan li çavên hev niherî û bi yek dengî gotin: “Na”ê Xwediyê pirsêî bezî ber telîfona mal kuî saloxê bide nexwe□xanêî lê bersiva wan jêre: “Ew nikarin werinî ji ber kuî tekerên tirombêlekê fi□bûne û ya dî benzîn têde nîneî tirombêlek ne li wireî nizanin kuva çûyeî ya din jî ajovanê wê ne li wire”ê Wî telîfon danî û bezî cihê bûyerê û bi dengekî bilind got:

- Dive em cîranê xwe bi xwe bibinî ji ber kuî tirombêlên nexwe□xanê tev li riya nexwe□aneê Her kuî ew gotinekê dibêjeî carekê li çavên çavadrê polîs dinirî dît wî guhên xwe pîçkirine û daye ser gotinên wîê Bi gotinên wî reî tev li hev xurcilînî nedizanîn dê çi bikin û nekinî kesina got: Em cîranê xwe tenê rakinî çi î□ê me ji ajovan heyeê Lê çavdarê polîs poz bilindkir û got:

- Cîran no!ê Ev bûyere û em nikarin ti□tekî bikin bêyî fermana hukumetêî ez dibînim em soloxê bidin polîsî ji bo seriyê me ne ê□eê

Tevan li çavên hevdu nihêrînî seriyên xwe hejandin û gotin: Rasteê Salox dane polîs û ew bi lez hatinî bi gihî□tina wir re wan des bi lêdan û pirsên xwe kirinê Bûyer ji wan re sayî bûî ji despêkê heya dawîî lê bersiva nexwe□xanê kuî çi gotibû wanî ji polîsan re ne gotinê Ew di nav peyêvên xwe dabûnî dema bibû xîz-xîza cîranê wan di bin tiromêlê deê Hinekan xwe xûzkir kuî binirin çi pê hatî dîtin bi hêz seriyê xwe hilda; Teqêê li binê tirombêlê xist û argû□ka wî ji hev qeli□îê

Fixtînî pê ketêê û ket erdêî bû lem-lema wanî hina got: Mirê Hinekên din jî got: Ew di ê□eê Li seriyê hev kombûnî xurcilînê Polîsekî xizêrana xwe bi dest xwe kir û bi la□an ketî ji ser hev belav kirin û bi qirika yekî girtî ew ber bi tirambêlê ki□ad da kuî wî kesî ji bin derîne û dema ew bi destên wî digre û ji binê tirambêlê dixu□îne dibîne kuî candekê wî sareî tamarên xwînê lênadinê

Polîsan bi qirika ajovan û cîranên kesê mirî girtinî tev xistin cîbêê Siwarbûn û dev dane mexferêî pi□tî dan û sitandinê û nasîna wan ji kesê mirî re kuî ewe yê sixêf û xeber gotineî deftera xwe vekirin û fermanên xwe nivîsandinê

*** Ji ber ku ajovan bi evê bûyerê kesekî siyasetmedar ku□tî kuî me karîbû di riya wî re gelek dijmin û sîxorên wan bigirtana û meyê naskira ka armancên wan çine û wan çi nî□an li pê□ xwe danîne û me karîbûî wê demêî rê li ber wan bigirta û welat û miletê xwe ji wan biparêzaê Lê anuha û pi□tî kuî ew kes bi destê vî ajovanî hate ku□tin û nema em dikarin evan agehan bi dest xîninî lewre em ji dergevanê girtîgeha welêt dixwezin kuî hûn wî bavêjin binê zîndanêê**

*** Û ji ber kuî cîranên kesê mirî li ajovan dane û lêdana wanî ew birîndar kirîî dive em cîranan tevî zarok û pîrekên wan têxînin girtîgehêî ji bre kuî em nizanin malxûyên malê bi tena xwe li ajovan dane yan tevî malbeta xwe û em nikarin evî ti□tî biçespînin heya kuî ajovan ji dilboriya xwe □iyar nebeê Lê ji mirovantiya xwe em û ji her malekê yekî berdidin ta kuî here cem mirov û xismên xwe û saloxê bide wanî ji bo ew serokê malbeta xwe bîninêê û dive ew xema xarin û vexarina mirovên xwe yên girtî bikinê**

Ev ferman ji her kesê kuî ji wan tête xwestin bi cih bîninî dive hemû □ênên xwe bikin kuî wan bi derengî nexin ûêê ê patê

Helebî 89

Nameya Qoqê
Hemê Re□ê

- Tu çi dixwezîê Carekê-dudiwan Xelîlê Simo serî çelqandî bihin bi hêz ki□and û berdaî digel xir-xîza gewriyêê Lê çiqwasî kuî dixweze zîperek di wî de biliveî ewqasî tête qerimandin; Giraniya zemîn li ser dil mîna toliya ser baskên mê□a hunguveê Û seriykî bê la□ kuî yek hêsrin re□ dibarîneî ber bi wî têê

La□ê Xê Simo di golên xwêdanê de tête □u□tinî serî nêzîk dibe; Çavek hatî perçiqandin û kurmin re□ jê diwe□in û dema dêv ji hev dikeî qirikin tarî difirinê

- Rabe ser xwe û canê min ji qefesê berdeê Bi ketina qirikekê di ber wî deî ji xew □iyar dibeê Çend ayetên Quranê dixwîneî tifî sîng û derdora xwe dikeî lê heya ber destê sibê xew neket çavanê

- Min çi gote teê Vê carê kurmên re□ ji hemû qulikên serî diki□in û ber bi wî tênê

- Ez rabim êêê min tu nebirîêêê girtîî tu çi dixwezîêêê ez namirimê Matmyîya Xelîl ne tenê ji van ton peyvayeî a bêtir ewe kuî bêyî devê wî ji hev bibeî gotin di pozê wî re diwe□inê

- Bes tu di xew de mayîî rabe were gunê Donxizî ser gora Hemê Re□ û canê min ji zîndanê berdeê Bi ketina serî di hembêza Xelîlê Simo deî kurmên re□ ber candekê wî dikin û bi çerpîna destan re da kuî wî serî ji hembêza xwe bavêjeî ji xew □iyar dibeê Dîsa çend ayetan dixwîneî lê xew bi wî bûye jehra marê re□ê

Di van çend rojên dawî de hertim ev xewna Xelîlê Simo yeî li pir mele û □êxan gerîî lê ti çare nedîtê Çav bûne kizotên êgirî her kuî wan dide hev serî digel kurmên xwe yên re□ ber bi wî tênê Xelîl ti ziyaretî nivi□tên meleyan nehê□tin kuî hêviya xwe nekir wanî heya hertim pirtûka Quranê di destan de yeî lê bê çarebûnê Nemaze û di van rojên dawîtir deî nema seriyê bi kurm bi xewnan tenê dikeî çav du dojehinî mejî pelûleêêê û serî digel kurmên xwe li wî dibe mêvanê

Dema xismên Xelîl dîtin kuî ew bi xwe□î di dojehê de dijîî çendekan gotina xwe kirin yek û bi ya xewna wî kirin; Dev dane ser riya gundê Donxizî ka gora Hemê Re□ çi dixwezeê

Girekî kevnare; Di sed-salên berê de ava bûyeî □op û hilma Kîkiyan jê diherike û ji bin bask û siya wîî gondekî nûjen dik□eê Kesên gundî ew gir û hersê gorên li serî ji xwe re kirine ziyaretê

Gora Hemê Re□ ya nîviyeî bi paçik û benikên reng-rengî yên kevin û nuh hatine ve□artinî bûne zaroyên di pêçekê deê Dirêjiya wan goran ne li gor kesên îro yeî ji çel gazî û hîne bêtireê Bi deng û hêlbertiya xismên Xelîl re çend dûpi□k û mi□kanî xwe di çalên gir de ve□artinê

Bi vedana gora Hemê Re□ reî seriyê bi kêz û kurm ji çavên Xelîlê Simo dikeve û hestiyin dirêjî qalin dertênê Li dawiya-dawî qoqê wî dîtin kuî bi çend pêyan xwe dûrî term kirîî bi tirs û □êt dest avêtin wan çend pelên kuî di yek cihan de kizirîneî bi ki□andina wan pelan re ji hundir qoqî bû zîrk-karka diranên Xelîl û çen kurm re□ ji la□ê wî we□în û xismên Xelîl destnivîsa qoq li ber xwe ver□andinê

- Tu bi xêr hatî Xelîlê Simoê Raste te hatina xwe bi derengî xist lê ne xeme û ger kuî tu dipirsî: Çima min tu ji nav xelkên vî warî xastîî wê pirsê ji canê xwe bike û wê demê tu yê zanibî kuî ew ji berî bikeve termê te û dised salên berî zayîn deî ew yê min bûê Lê xastina min ji tera ne ji bo vê yekêye; Pirseke min ji te heyeî lê ji berî pirsa xwe dikimî ka gudarî çêroka min bike û di pi□t re tu yê zanibî pirs çiyeê

Rojekê ji rojan û di nîvê □eveke har û dijwar deî deriyê min hate kutan û dema kuî min ew vekirî çend kevokin sipî digel perspanin berfê ketin hindir û li dû wan kalemêrek kuî bi rengê sipî hatî □û□tinî dikeve hundirê

Agirê Pixwerêî dilopên baranê ji ezmanê rûdêmê kalemêr dibarîne û ji min nepirse kanî xwerina li pê□ wîî ne ji gerdi□ên miletê me ye kuî li ser camêriya xwe bipêvinê Û pi□tî kuî na-xoyê di navbera me de çêbûî kalemêr gote min: Ezê niha çêrokeke dîrokî kuî ewê di pê□erojan de bibeî ji tera bêjimê De ka em bi hev re li çêroka wî guhdar bikinê

Di sed-saliyên di dû zayîn deî dê çêrokek di nav Kurdan de bi navê Siymen û Xecê Peyda bibeî evîna wan ê bibe al û nî□ana evîndara û di rojeke buharê de herdu bi hev re dertên nêçîr û seyranê – agirê pixarê ge□ dibe -ê Hespine rewan di bin wan de ne; Bê û aso diçirînininî çîk ji bin simên wan difirin û di wê lez-bezê deî çavên Xecê bi □êre-xortekî dikevinî qîjînî bi dil dikeve û hevsarê hespê xwe dik□îneê

Xezalek jî ket pê□ Siyamendî bala wî ne li Xecêye kuî ew û xorte-□êr di bin diriyên kelemê de ketine xewnin □êrînê Siyamend xezala ku□tî digoreî çend par ji go□t di ser kizotên êgir de diqij-qijin û bêhan wanî □opa wî ji xecê û xorte-□êr reî xûya dikeê Ew li jorî benê rûni□tîî pi□ta xwe dayî bayê felekêî bi kutana darê rumê di pi□ta Siyamed de ji aliyê xorte-□êrî kevir ji bin lingan di herifin û di kûraiya benê de diçe xwarî mitekî kevinêê dar-hestî sîng û dil diçirîne û serî di pi□tê reî di nav herdû milan reî hildideê

Kalemêr serî ber bi min hildideî dilopin xwînî ji çavan dibarînî rengê kevokan sor dibeî pirt-pirta wan li ber deriye û bi derketina kalemêr reî ew ji xênî difirinê

- Xelîlê Simoê Bi dengê Hemê Re□ re çend kurmên re□ ji la□ê Xelîl dikevinê Pi□tî kuî te guhdariya çêroka kalemêr kirî ka bêje min: Çêroka wî bi cih hat lê na û bêje min çêrokên îro çineê Kenekî zer li ser rûdêmê Xelîlê belav dibeê

Bi ronahiya kuî bi ser gir dikeveî xismên Xelîlê Simo ber bi wî dinhêrin; Ronahiyeke germêê tûj ji wî diki□eî serî bi ser mil de dikeve û tava kurmên re□ ji wî dibareî ji wan golek bi hev dikeve û lehiyek diherikeê Termê Xelîlê Simo bi ser lehiya kurm û kêzan ketîî ber bi gora Hemê Re□ dime□e û di □ûna wî de cih digirinê

Û îro Xelîlê Simo li kesê kuî bi caên wî dijî digere da kuî çêroka xwe jê bipirseê

Helebî 91

XUNAV

Pirsî pirs êê ê Tu ji ku yîî navê te çî yeêê yê bavê teî diya teêêê gundê we li kuderê yeî tu çi karî dikîî navêêê ê Mirovê îro di gol û derya evan pirsan de diçe xwar û hertim di hundirê wan xelekên pirs û avgerînokan de dizîvireê Serî hildaî bisk mîna sûlavî tîrêjên rokê bi ser eniya kale-gewr de herikîê

- Tu ji min hezdikîî pirsê

- Çi bêjim: Erê yan naî ka em ji pelên çîçeka mêst bi pirsinê Dîsa pirs; Hezdikimî nakimî dikim êê ê dikimî nakimê Pelê dawî gotê

- Te dît; Tu ji min hez nakîî çîçeka mêstî ne çê û ne jî xerapî zaneê

- Belêêê ne çê û ne xerapîê Ji ber wê yekêî ew derewan dikeê “Çima ez derewan nakim; Ne ji ber çê û xerapî dizanimî divê bikimê” Lê ka pelên dil bi qurçimînî ewê çi bêjinê Bijangên minî yeko-yekî biçin û jê bi pirse: Hej te dikimî an naê Keserên min bijmêrî diranên minî kurmî û hevdeyên porî yên sipîê

- Min li ser te bihîstî kuî te gotiye: Ez mîna perwana me û bi guleke tenê nakimî ji yekê difirim ya dîê Hevalên te dibêjin: Duh Silav bûî îro Perwîn û siba Xunavê

- Gotina wan e; Perwanbûmî ji gulekê di firîm a dî û carina bê kuî binî□tama di ba hin gulan re difirîmê Lê di □evek tarî deî kuzotên sorî dojeha te çavên min girtinî bi rêberiya te firîm û di tîna dil de kizirîmê

- Bawer nakimî ez ji evîna te bawer nakimê Perwîn ê dît lêvên wî lerizîn û têgihê□t kuî gotinên wê ne di cihê xwe de hatineê

- Peyvî □orêê ê Ger gihi□tibama ewê yekim kuî gotin afirandiyeî minê di qirikê de bi xeniqandaê Ev gotinî tîp û pevekên bê sûdî kê jê re got: Ewê karibin tîna dilî nirînên evîndaraî hejandina serî û gezkirina lêvan wergerînin; Çi wergerandinî qey ew hest têtin wergerandin û ji te ye jî ew peyvin û kengî tîp û □oranî can bi evîn û hestan de berdayeê Perwîn ê nedizanî ew bi xwe re dipeyive yan bersiva wê dideî lê tevî ewê tênegihê□tina xwe jî lêvegerand û gotê

- Lê ev ti□tên te gotineî tev □orinê

- Lewre xwîna dilê te ne herikîî damarên te ne çirînî por û bijangên te ne qijilînî pelê dara ne we□înî ava çem û kaniyan ne kelî; Ji ber kuî yên min gotine □orbûn û ne tîna kuî dil dikole û dikole û kulekeke fereh û fereh lêvekirîî hê□tî kuî dar û çemî jîn û felek û heya nirînên te jîî têde winda bibinê

- Lê ne ji gotinan baî me yê çawa derdên hev naskiraê Perwîn bi tirs pirsîê

- Gotinêê gotinê Çima ji min re nabêjin kîjan bavsegî peyv afirandinê Pirsî dîsa gotinêê tufî; Binihêre li gul û kevokanî hov û keranî di piçekê de dighên hevî bi nirîn û gezan dikarin ê□ên dil derîninê

Destên xwe ji nav porê Perwînê ki□andinî ji nik wê rabû û ber bi kaniyê çû; Avin zelalî zebe□an diteqîneî xwe li ser çîm dirêjkirî tîna rokê çavên wî li ser

wêneya Perwînê dane hevê Wê jî û bi rûni□tina xwe reî bi zîzîî serî danî ser kabokên xweê

Pi□tî demekê Şemgîn çav vekirinî dît hinarîkên rûyê Perwînêî bi xunava buharê hatine avdan û ji nû ve mijang dane hevê

- "Çi dibêjim; Çi ji devê minî zingarî dertêî heya bi çend kîlomitranî ev bihna genîî pelên dara zer dikeî diwe□îneê Ew ji bihna la□a genîtireî na û sed car na; Ev ne sûcê mineî dê û bavî dost û hevalî hûn tevêê belêî belê; Ew tevanî ev la□eî pîsîtî û gotin di min de çandinê Lê naî xwe bi dest we de bernadimî nabim sola lingên weê Divê hûn bihayê vî gunehî bidin; Kêrî tev□o û tiving dê çibikinê Çavekî bi perçiqînimî zikekî bi du cana hilwe□înimê Çareyek divêî alavekî □êweyek ku felekê paqij bike; Agir di□ewtineî ji kevin deî ji rojên Zarde□t û Pîran deî agir □êweya kewandinêyeê Lê naêê dilê min pê di□ewite; Di gola jînê deî gola req û beqanî kêz û kurmanî dûpi□k û maran deî agir wê çi bike"ê Bi mirqiniya ramûsan kuî Perwîn ê ji nav biriyan biribû reî Şemgîn çav vekirin û rûdêmê wê sorgolî dibeê

- Te xew nekiribûÛê Bi fedî pirsî û Şemgîn destên wê kirin nav ên xwe û guva□tinî ta kuî feya dîrokî jê birjîneê Tu gihî□te kuderêÛê Ew jê dipirseê

- Ji ba te nelivîmeê Şemgîn bi gotinê re rabû ser xweê Guhên xwe bide min; Dipirsimêê tufîî vê carê ez dipirsimê Eger kuî jiyan ji ber van gotinan neyê teqandinî dê ji ber çi bête □ewtandinÛê Yek xêz di rûpelê rûdêmê Perwînê deî bi gotinên wî reî hatin ki□andin û taveke biharê ji ezmanê çavan hate xwerê Lê pir neçû wê destek danî ser eniya Şemgîn û ber kenî bûê

- Hîne dîn nebûmeî belêêê ê Piçekê rawestîî du cixare pêxistin û kesera wî perdeyeke zer xiste ber çavanê Demê kuî ez û dilbera xweêê çi dilber; Ma ne ev jî gotineî nizanim çi bêjimî ji ber kuî ti gotin wê tine bin kuî wêneî qedir û qîmetî □ox û □egiya te bidin naskirinê Dêmî ebrû û mijangêê çavêê devêê pozêêê porî rengê porêê hilim û bînêê dest û lingê Demê em van ti□tanî bi gotinanî girê didinî ew têne ku□tinê Çaxê nikaribimî bi gotinanî □evên dirêj û

ê□ên dilî xemgîniya çavan û lerizandina tiliyan vejînimî dive hûn û gotinên we bêtin perçiqandinê Perwîn ê xwest lêmi□t û kela dil rawestîneî lê mi□kên xerapî sedê Meirib ê qulkiribûnê

- Axêê axî ger di dest min de çend û çend bombeyên kîmawîî nitronî hebana min ê ev jîn îfelek û gola pîs û qirêj bi□ewitanda; Belkî jiyaneke nûh peyda bibaî jiyaneke bê mirovî mirovin bê peyvê Lê ger kuî li cem bav-kalên min ti ti□t peyda nebûî dê ti□tekî hêja li ba we jî tine be kuî yek bi ser de bigrî

Rabûna bêî hejandina zemînê û xur-xura keviran hê□t kuî Perwîn bi milên Şemgîn ve bibe □imaê Ev nî□anî ne ya xêrê yeê Wê got û devê kaniyê ji hev dibe; Dêwekî kevnar î ew kirin bin tepa xwe û bi milên Perwîn ê girtê

- Ev bûye çend sal kuî li benda qurbana meê Kanî bihayê xêr û bêra didime we û çima ti kes ji we nedipirsîn: Kanî xwediyê evê ava kaniyêî ew li kuderê ye û çi ji wî re gerekeêê ê Ew jiyana xwe çawa derbas dike ûêê ê Şemgîn nahêle ew lehiya xwe birjîne û bi hemû hêza xwe êri□ ser dikeî lê bi lêdana ewê panê reî ew ji xew □iyar dibeê

Dengê daholê anî bîrêî dê çendekî dinî Perwîn ê derrînin ûêê ew derxistinî lê du la□e; Yek birin ser tirbeyên gund û bê □u□tin û selaceî ji ber mele di fetwa xwe de got:

- Kesê kuî xwe bikuje û di pêgirtên me mislimanan deî çênabe ew bête □û□tin û ne jî ji nimêj li ser dibeê Her tim ewê di agirê Dojehê de bê ku□tinê

La□ê din jî birin mala zêveê

HELEBî 90

YARA

Xaniyên axîî malên bê keskayî û darê Babilîsoka kor jî û di zuqaqên teng deî Cengoyê Hemo û rêberê wî dorpêç dike û bêvilên wan bi bihna tozê mi□t dikeî nav rîh û porên wan jîî bi tozê û yek perçîmên pi□kulanî têtin dagirtinê Pi□tî babilîsok ji wan derbas dibeî bi temîzkirina xwe de dikevinî Cengo bi kuzûrî dirame; “Çima bi vir ketim Ûê Mala Yara ji ku ve gihi□tî evê gundêî ji rûpelên dîrokêî ji bîrkirîî heya berî çend rojan em cîranbûnî çawa bi vir ketinêê Û!”ê

- Em gihê□tinê Dengê Henîf ramanên wî didizeê Kutana derî û gotina fermo û ketina hew□ê dibin yek; Têvedana derîî ew xistin gulistana hevzoyên gul û rihananî baxçeyên meyweê

- kîne ewêê keremkinê Dengê Kepaniya malêî ji hundir ve tê û gava çav li Cengo dikevinî berkeniya wê □erpeze dimîne; Nema dizane rêya belavkirina ser

rûdêm li ku maye û regezên can û hestî ji dûzana xwe dikevinê Rondik barînî dûman û ewrekî baranêî ji wan bi hev ket û bi ser seryê Cengo deî teneyên toliya barînê

We□îna toz û telazê jî ji ewrekî zer kuî bi Memo re hat; Perdeyeke re□ dixîne nav wan de û tev dikevin hundirê Cengo barê silavanî ji ser milên xwe danî nîvê hundir da kuî silavên yeko-yek derîne û belav bikeê Demekê bi □ûn deî Memo bi mêvanê xwe reî yê kuî ji berî Cego û Henîf bênî hîne rûni□tibû dertên û diçinî lê ew sozê dide kuî dê zû vegere malê

Dem dibe benî□t û ji □evê naqetêê Henîf keys neda wan kuî ew yek mistan ji kaniya evînê vexin; Dêwê di devê kaniyê de rûni□ti yeî lê çaxa bi (Tawilê) dilîzinî xwe ji bîr dikin û Cengo carekê dît kuî kat li “3ê30” yeî ber destê sibêyeê Û Memo hîna venegeriye malê

- Henîfêêê tu dizanî kat çend inê Ev gotin fermana çûyîna wî dideê

Cengo ji xaniyê kuî ew û Henîf lê dilîstin tê yê kuî Yara û zaroyên xwe lê raketîneî xwe li ser nivînan dirêj dikeê kalê Malê; Bavê Memo çavan vedikeêêê ti□tekî nabêjeî cilek paçî dikeve destan de û bi ser serê xwe de dikeê “Yara çireyeke vemirtiye”î ev gotin di guhê Wî re diherikeê Roniyeke sivik ji cihekî tê; Wêneya Yara di çavan de diçîneî xwe dixe nav nivînan û tiliyên Cengo xwe tajon nav agirê pîran kuî çîk û gurzên agir belav bikinê

- Kalê xew nekirîê Yara du caran jê re gotî lê nema ne kal û ne jî ew xortê tezeî yê kuî heya wê çaxê tinebû û mîna cinanî di ber pozên wan re der dikeveî ne jî bayê sur-surî dikare wan ji hebêza hev derîne û çaxa xwst kuî yek mistên avê ji kaniya kuî di kabokên Yara de derdibûn vexweî kal dîsa serî hildideî lê perdeyek li ber çava yeê

- Ji bo minî ger tu hej min dikîî divêt tu bixwînî; Cara pa□in kuî hatim ba weî tevan ji min xwest kuî xwendinê di serê te de biçînimê Gotin di devê Yara de tên guva□tinî bi kela hinavên wêê

- Nema ez xwendinê bi serî dikimê Cengo bi gotina xwe reî ramosanek ji nav birihan bir; Segê kuî hertim hestî distandinî ji ni□ka ve qopeke go□t li pê□ xwe dibîneî êrî□ê dibe serê Ki□andina kale-mêr ji orxanê re dihêle kuî Yara bi temamî bibhîne; Kiras xewê ki□iye ser navikêî derpiyekî aravî ji çar tiliyan di nav linga de yeî lê bala kale-mêr ne li wane û ne jî ya wan ji wî heyeê Seg qopê go□t xiste devê xweî diran têde cûmkirinê Lê bi bihin û daxwazên kaniyan û bi dîtina kenarên delavên kûrî bi kûrbûna bîranînanî ku bi zorê di bin ezmanekî aravî deî hatine ve□arartinî seg har bû ûêê derziya bencê wî gêj û sersend dêxîneê

Bi vekirina çavan reî Cergo dibîne kuî ew û wî xortî di kavilekî da ne: "Te ez bi dûr xistim"ê Bernavî beriyên xwe tevdide; Kêr-dûskik ji pa□elê bi der têê "Ji berî çend salan û li Efrîn êî mirovekî min yekî Ereb bi kêr-dûske wilo ku□t"ê Çend caran di dest xwe de dilîskîne da kuî pê bide nasîn hostekare û herdu seg rabûn hevî dêl tema□a wan dikeî diran tamaran di çrîninî xwîn di xul-xule û yek diweste û bi kêmanî ji dêlê bi dûr dikeveê

Ji hundirê kavil bi dertê û berê xwe dide mala Yaraî da kuî tîna dilî agirê jînê li ber kaniyê vemirîneî lê bi rê ve ji xwe dipirse: "Eger Memo bi mest derketibeî da kuî me bi hev re bibîneêêê"ê

Gundê Yara di vê çûn û vegerînê de hatiye guhartin; Mezin bûyeî mîna kuî Cindirês di navbêna du xewnan de mezinbûê Çavên Cengo bi ti□tekî nakevinî ne mala Yaraî ne kale-mêr û ne jî zaroê Nependiya Yara hê□t ewrin □eydayî li serî bên pêçan û gêj bi keveê

- Qami□loêêê belê bajarê min eî ev rêya du pirayeî ev sînema Remsîs e; Di navbera sînemê û sînemê deî sînemeyek heyeêê ê Kanî rêya mal"ê Cengo çawa diliveî kuve diçeî bala xelkê lêyeî lê ew ti□tekî biyan di xwe de nabîneê Her yek tena dînitiyêî di kirasê civakî deî vedi□reê Ew jî tevlî wan çend kesên li hêviya pasê dibeî yekî nav-sal berve Cengo tê û dipirseê

- Tu çi karî dikî Ûê

- Ne karê te yeê Bi hêrs vedigerîneî nema pozê xwe ji kesekî re datîne û bi bersiva wî re dînekî dinî dêng li civatê dike:

- Belkî dîneê Çi karî dikîêê lawê Û mîna yek bixwaze zarokekî bitirsîneî zimên dertîne û dilopin girîz bi ser çenê de diherikinê Çavên xwe beloq dikeî destan dide ber guhên xwe û di hejîneê Cengo xwest wî bifetisîneî lê cendirmeyan ew ji nav lepên wî derxistê

Girîzî kef û kopikî porhincî û kenê bûdeleî baweriya Cengo bi cih anî kuî ev kesekî dîneê Xistina wî kesî hundirê tirambêleke le□kerîî ji aliyê polîsan ve û çav pêketina wî dihêle ew biqîre: "Çimaêê ez di □ûna bûdele de nebirimÛê Ey le□kerênêê seg-bavî min □erê xwe tê daî çima we ez berdamÛê

Kab sistinî sabûna wan derxistine û her carê kuî dixwaze rabe ser xweî ling bi pê□ û □ûn de di□elin; Her kuî ew diliveî bêtir di qûmê deî di dem û zemînê de diçe xwarê Jiyan girîzokî bûye û gêreya di cihê pelûsan wer bûyeî çendî dilive nikare xwe ji girîzê derîneî cara sedîî gêre barê xwe gihande serê zinêr ûêê Nabilyon çû □êrê

Ew dibeze ser pireya kuî bajêr û zindanê bi heve girê dideî çavên wî bi Yara dikevinî dev kilît dibe û ziman direwiseî çav jî pir ê□an dadirivînine Lê tirambêla le□kerî bi rêdikeve û bi qulaptina wê reî qîrîn bi Cengo dikeve; "Ki□andina evr□mêye ji kelemê ye"ê Dît Yara digel Silava biçûk di kenara pirê de çûn xwar û di nav ber wî û wan deî perdeyeke ji bê û avêî ji xewnan tête danînê

Cengo xwe bi ser hesinê pirê de xwar dikeî di bin de kaniyên zelalî axa sorî baxçeyên meywe û hinaranî çemên ji mey û hingiv diherikinê Leylana dengekîî ji kûraniya xewnan dikeve guhên wî; "Navê te jî gihi□t meêê dema ê□kenceya te ya di Dojehê de kuta bû û divêt tu vegerî Buhi□têêê îro roja hevdîtinaî Adem

û Hewa yeê Xweda ji peymana xwe vegerî ya û rê da candarên xwe kuî di Buhi□tê de hevdu bi bîninêê Yara li benda teye"ê

Cengo piçekî rawestiyaî hest û mêranya xwe da hev ûêê ê

HELEBî 91

NALÎNA GIRTÎGEHAN

Hing li de□t û çiyayên welêt firî û gerîî nedît ne dar û ne jî berî ne gul û ne sosin; Ew birçî vedigerê mal û bi rê ve ewê "kelehê" di pê□iya xwe de dibîneî di navbera xwe de dibêje: "Ev mala mezin bê □îv nabeî ka nirînekê li hundirê wê bikimî belkî min hinek □îre dît"ê Ew digere û ving-vinga wê bilind têî ti derî û deltik lê ne dîtin û pi□tî mêjî çeliqîî quleke biçûk di bin banî de dîtê

Ket hundirî çend caran çav girt û vekirinî ew matmayî maye; Ev ti□tê dibîne xewne lê rastiyekeî ji □ana hingan mi□tireê Kesin derin û hinek jî têmî ref bi ref û dengê solên hin kesan bilindeî wek pozê wan û çoyên wan li ser pi□ta mirovin din nî□anan dihêle; Xwîn ji birînan diherke û viz-viza mê□in re□ û qirêjî li ser la□ên wan eê Bala xwe dide wan kuî ling xasî çerm û go□t qetiyaye û heya hestiyên wanî sipî xûya dikeê Ew bê cil û tazîî serî rûtî bê por û bi birînê

’Kut-kuta dil hê□t bireve hundirekî dinî lê çi bibîne; Ew jî bi xwînê mi□teî ti ti□t ne maye kuî di xwînê de ne hatî gevizandinê Ew çoyê xeyzeranîî nal-nala wî yeî reng ji xwînê sor bûyeî robareka din a xwînê ji ser danî□tokê jî herikiye erdê û gol-gol miçiqiyeê Hinek jî pijiqiye û digel çermên seriyanî mîna xalan li rûyê dîwêr belavbûneî heya tivingênêê bê lekên xwînê nemaneê

Mê□a me digereî daxwaza wê cihekî bê xwîn bibîne û lê binêî nefesik xwe derîneê Lê cihên bê lekeyên xwînê nemane û wê demê danî□tokê deng lê kir û gotê

- Ey dostî ma te çi windakiriyeê Tu yê li van deranî ti caranî gul û sosinên kuî li çiyayên Bîngol û Sîpanê dipi□kuvin nebîneî da kuî hungovinî □êrîn çêbikî û ne jî rez û tiriyên Amedê û Efrînêê Lê wek tu dibînîî ji bilî rijandina xwîna keç û xortên meî ti ti□t li vir nîne ûêê vaye xwînê

- Birayê nazdarî heya “Pîrkê-Milikdas” ji eslê xwe danagerêê Ez di wê baweriyê de bûm kuî ezê □êrîniyê li evê mala mezin û dewlemend bibînimê Lê pi□tî evê dîtinêî dipirsim: Ev çiyeê

- Ev ne wek te gotî maleke dewlemend û zengîne; Ev zîndane û cihê niha em têdeî oda ê□kenciyê Ye; Li van deranî keç û xortên me davêjin hebêza min û hevalê min; Çoyê Sîndanê bi ser la□ê wan de tînin xarê Heya wê demêî ço ti ti□t negotibûî bes nale-nala wiyeî lê dema navê xwe bihîst ew rabû ser xwe û got:

- Hevalê nazdarî lingên te diramûsim kuî tu rûyê min re□nekîî li ber çavên mêvanê meyî aza; Tirsa min ji wê tirsê kuî ew biçe çiyayên welêt û ji dar û berên wan reî karê kuî pê radibim bide xûyanî û ew rabin diya min a pîrî ji nav xwe derînînê

- Biraî kok û bingeha me yeke û em ji warekîne û heya li van deran jîî em bi karekî radibinê Lê ti caran em ne bi ya xaneî ma ez û te ê□ û nalînên hev nizanin; Demê dibe qêrîn û □îp-□îpa te û çîr-çîra min di bin zarên me de û em tev giriyên wan dibhîsin û ji ê□anî cîhanê dihejînînê

Di wê demê de herdu tivingan pozên xwe berhev anîn û ji hev re gotin: “Me hemû gotinên van bîstin û divê em wan bighînin serokên xwe”ê Û devê wan ji hev dibeê

- Çima ev gi□ dibeê Hing pirsîê

- Ji ber kuî mafên gelê xwe dixwezin û ji ber ve dixebitinê

- Hevalinoî em bi tena xwe wilo di cîhanê de bindestinî xizan û perî□aninî ma dost û hogirên me tine neê

- Na miletin din wek me bindest û perî□an heneî dost û hevalên me jî heneê Kenekî zer bi çov dikeve û dihêle kuî ew herdu çavan bavêjin ser û dilopên xwîna kuî jê dadirivin bibînînê Weke min got: Dostên me jî heneî lê çibkim sed mixabinî ji Kurdên teres reî ewên welat firotine û difiro□in re; Em di bin lepên neyar de hê□tinê Lê baweriya me bi van xort û keçên ciwan tê kuî welêt ji bin lepên bi gemar û qirêj derînînê Danî□tok gotina xwe dibe serîê

- Hey loêê oooî hûn dizanin bi evê hatinêî we çavên min li ser pir ti□tan vekirin û ez ji re□iyê derxistim û min birçîbûna xwe jî bi carekê ji bîrkirê

- Hinga nazdarî tu ronakbîrî rew□a mebûî lê divê tu hînbûna xwe bixwe re derînî û li cîhanê belav bikîî divê miletên cîhanê tev zanibin em dijî zor û

sitimkariyê neê Em jîî mîna miletê xweî mafên xwe di jiyaneke □ahî û xwe□ de dixwezin û bila ti caran ji darên çiya û rêlên welatê me û cîhanêî çov û danî□tokên zîndana çênekinî bila ji wan tembûr an jî kemanceyan çêbikin û bidin dest keç û xortên hêjaê Bi rabûna ser xweî çavên hev diramûsin û xatir ji hev xwestinê Hingê dev da □anên xwe û bi rê ve zanî kuî seroka wan; Şaha □anê wê jê bi pirseî ka îro çi aniye û gava ew bersiva wê bideî dê mê□ên-sor ê li benda wê binî lê ew netirsî û dev da malê

Dema gihî□t mal û zanîn çi pêre çêbûyeî rabûn ew xistin zîndanê û ferman "Melîkê"; Eger kuî sibe dahatî gereke basikên wê bi□kînin û la□ê wê jî bidin mê□ên-sorê

Êvar dahat ser rûyê erdê û tîrêjên rokê koça xwe barkirinî Hing jî bi rew□a xwe diponijeeê Çend hingin ciwan hatin nik wêî temiya mezina xwe negirtin kuî kes neyê nik wê û xwasteka wan ew kuî zanibin çi bi hevala wan hatê Pi□tî guhdarî li çêroka wê kirinî tevdîrek danîn û tevan ji hevre sûnd xwar kuî di azadiya wê de bi dost û heval bin û hunguvinî ji kesên girtî re bi rêkin û jê re gotin: Tu yê silavan li wan keç û xortan kî û her yên bi ê□ên wan di ê□e û bila kêmasiyên me bi borinê

Hing derket û firî û di berbanga sibê deî dema "Melêke" rabû da kuî nimêja sibê bikeî bihîst kuî hinga girtî reviye û miletê wê seriyê xwe hildayeê Wê di cih de □andekekî xwe bi rêkir kuî biçe saloxê bide serokê mê □ên-sor an û gotê: Tu yê bêjî kuî"Melîkeya" meî gelek silav li te dike □ahê-□ahan û dibêje; Miletê kuî heya roja îro û bi xêra hevaltî û dostaniya weî di bin destên min de bûî ewî îro serî hildayî û ew li hêviya kuî hûn bên alîkariya wêê Lê ji berî her ti□tîî divê ordiyek ji le□kerên wî biçin û hinga reviye bikujinê

Le□kerên mê□ên-sor bi rê ketinî hinek ketin dû hinga reviye û hinek jî hatin welatê wê tar û mar bikinê Ji berî kuî ew bighe zîndanê rê li pê□ birîn û bi gihî□tina kuî ew gihi□tinê reî avêtin ser xakê û çendek ji mê□ên sorî çogên xwe xistin sînga wê û destên wan li dor sukra wê xelekek çêkirinî lê ji berî Hing can bibe gote wanê

- Raste ezê nûha bimirimî lê yên weke min pirin; Lewre tevger wê rawestêê Ûêê ew mirî le□kerên mê□ên-sor jîî dest bi talanê kirin û “Melîke”î hinguv li pê□ mîrê mê□ên-sor rêdixeê

Helebî 88

BIRÎNA KEFNIKÎ

Di taqê re xwe avêt hundirî bi qirika Heso girt û bi kulma yekem re xwînê di dêv û bêvilan re avêtê Bi wê nekirî □e□are ji ber nava xwe derxistî qoqê wî kuta û mîna cebe□ek were pelxandinî xwînê xendekên rû kolan û çendeke nûhî di rûyê Heso de vekirinê Û kesekî mêrxazî di ber xwe deî got:

- Yek destên xwe bavêjin vî zaroyî û ji ser Hesenîko bidin alîê Hêrsê zaroî mîna kuî wî kesî gotiyeî dahatê Dev ji Heso berdaî cilên xwe dûzkirinî temriya li ser eniyê belavbûye hildaî nan kir dest xweî deriyê tirambêleke sipî-dirêj vekir û vîzînî bi tekeran xistî sîngê bajêrî dem û dêlan qela□tê

Kesên kuî dixwestin nên bibin û yên bi dengê lêdanê kombûbûnî li dora Heso civîn; Ewê dixweze bi gotinekê dilê wî hûnik bikeî yan jî birînên wî bibîneê Bi evê bûyarê reî min Heso naskir û dibêjim belkî nûha ver□iya piraniyên weî ji min têî lê ne xeme hûn ji min ne çêtirinî win tev li wir bûn û kesekî ji we alîkariya wî nekirî çima loman ji min dikin û nayê xwestin kuî ez ji were bêjim: Çawa gihî□tim Heso; Zanîna weî ji hevnaskirina me reî bê sûdeye û karên bê sûdeî bi taybetîî di qehwa û meyxanan de têtin firotanî bi devê zana û rêzanan û ez ne ji wan imê

- Hesoêê ê Eger kuî tu çayekê çêbikeî emê digel cixarekê û bi helezî li ser vê pakêta li pê□ nangehêî “firnê” Vexwinê Bi bihistina navê Heso reî ew bê deng maî çav tijî hêsir û pêlên bîranînaî di ser hev re hatin û herkînê

- Çima tu digrîÛê Çavên min bi tiliyên wî ketinî min nedît kuî di ewê bûyarê de ti movikên wî firîbûn û xûyabû wî ramanên min naskirinî lewre û ji ni□kave destê xwe ve□art û bi hêrs li min nihirîê

- Çima bala te li destê min eÛê

- Ez nizanim çi bêjimî bes bawerim kuî ev birîna te kevine û ne ji ber bûyear wê rojêyeê

- Ew ji te nayê xwestin kuî tu zanibî birîna min kevine yan nûyeê Û bi gotinên xwe reî di hundirê nangehê de winda bû û pi□tî demekê serî dirêj dikeî hilmeke germ ji bêvilên wî diki□eî siya Heso dirêj dibe û dibeî rûye wî û çaydanê çayêî di derî re derdikevinî lê kesekî dine; Eger kuî min nizanîba ez û wîî di nîvê evê □evê deî bi tena xwene û ya bêtirî eger ne ji tiliyên wî banaî min ê bigota kesekî din dertê; Ew hêsirî rûyê Dilovanî dil-hênikiya wîî bi carekê hatine □ewtandin û arîî hovîtî û dilre□î li □ûna xwe hê□tinê Tirsêî dilê min girt û ew berkenî dibeî belkî ev cara yekmîne kuî dibîne piçekî ji hovîtiya teban bi wî re jî maye û dikare kesekî bitirsîneî wî ti□tî hê□t kuî ew hinekî bi mêraniya xwe hest bibeê

- Tu dixwezî zanibî çima movikinî ji tiliyên min firîneêê neÛê

- Ger tu bi wan bûyeran di ê□îî naxwezimê “Tif li du-rûyaêê xwe dikimî çima tu nizanî ew pê di ê□eî hey bê rûmetî çima tu derewan dikî û dibêjî: Eger kuî pê di ê□îî naxwazim bi bhîsimî tu ji qumsiyê Beko derwîntirîî ger kuî tu wilo bibêjî”ê

- Naî dixwezim derînimê Dengê wîî ramanên min dizînê Ev bû bîst û pênc salin kuî wan ser dil girtiye û wek tu dibînî; Temenê min gihi□tiye çel û ti□tekîî bê zanavî pîrek û malêê heya bê nivîn û balîvê Nangehî jînî dem û warê min e; Xwarinî   xew ûêê ê Hinekî rawestîî cixareyek pêxist û dûyê wê golên bîranînanî bûyarên kevin vegerandinê

Fît-fîta Hesoye di zuqaqên gund deî berê xwe daye mala birê xweê Dema kuî ew li hemberî gund rûni□tîbû û tema□a malan dikirî belkî keçekê di deverekê de bigreî dît kesek derbazî mala bira yê wî dibeî ji cihê xwe hilbû û daketê

Ji berî kuî ew xwe bi bêdengî li hundir badê û li ber derî hindekî rawestî û ji xwe pirsî: “Geloî çima di vê germê deî van derî nîv girtîkirin e”ê Lê gêra ber dilê wî nekir; “Dibe kuî ji bo toza bênderan wilo kiribin”ê Bi ketina hundir reî çav di serî de sorbûnê Gotinî hêsir û xwîn di lê□e de silbû û zemîn li ber çavan re□ bûî bi rabûna wî kesî reî ji hembêza pîreka birêê

Qêrîn bi pîrekê ket; Çawa wî rê ji xwe re dît û ewê bê ferman bikeve hundir û bi dengê wê reî ew kes gihî□te ber derîê Heso xwest rêya revê li pê□ bi bireî destek hilat û kêra di dest deî hin movik ji tiliyênî wî firandinê Pîrek jî gihî□t gedûkêî hawara xwe ji gund xwestê Cîranên nêzîk û dûr kombûnî ew ji nav lepên wî derxistin û jê pisînî lê deng bi Heso neket û li hemberêî devê jinikê nakeve hevî hawara xwe dike xelkê gund kuî wê ji nav lepên vî teresî derînin; Evê dixwaze rûmet û seriyê birayê xwe berdê erdêî bi anîna □erê xwe bi ser wê deê

Dema xelkên gund ev gotina bihîstinî xwatin Heso bi perçiqînînî lê li dawiyê ji xwe re gotin: “Çiyê me jê heyeî ma ne tolazî û rûmet ya wiye”ê Û her yekî devê xwe tijî xwazî kirî ûêêê

Ro çû avaî kesên malbatê tev civînê Heso di civatê deî devê xwe vekirî lê piraniy wan jê bawer nekirinî bilî dê û nemaze mêrê jinikê qêriya û çend □eqam gihandin wîê Ji wê rojê û virde û vaye bû bîst û pênc salî ew venegeriye gund û heya nema dihêle la□ê wî jî vegerînin wirê Bi dawiya çêrokê reî Heso rabû ser xwe û bi hêrs bi qirika min girtî ez têvedam û ew kete hundirê nagehê û banga dawî li minkirê

- Nuha te çêroka min naskirî eger carek dinî tu bi ber çavên min kevîî tu yê deynê gundê meêêê Dengê Heso dê di ko□eyên xaniyan de bipelixe û ewê negihe min; “Kîne evên alavan digerînin”ê Heso serî ji ser balîv rakir û ber bi alavên kar çûî dît ewî bi xwe li ber tûrin sipî sekiniye û devên wan yeko-yek vedike û li □ûnê êrd la□ên zarokan berdide hundirê hevîradanêî “ecanê”ê Morîk guva□tî serîî mil û pepil li hev hatin alandinî hevîrekî ji xwînê û go□tî bir ber tengikdanêî “reqaqê” ûêê pel-pel ji wan derxistî li ser têxit rêxistin û her çar bi hev re xistin mal-agir; Hin zaro çîl-sipîî hineke sor û hin jî re□-□ewitî dertênê

- Hesenîkoî çar kîlo ya bide minê Seriyê xwe bi aliyê taqê de badaî da kuî peran ji wî kesî bistîne; Dêwa pê□iya nangehêî zuqaq û bajar tijî kirineê
- Nelezînînî têra we tevan heyeê Heso gotê

- Ev bû deh salî li benda sitandinê meî lê her tu nasê xwe dixînî pê□iya minê Dêwekî vegerand û Heso berkenî bû; "Ma kengî dêw û kole bûne dost"ê Dêw ji kenê wî zirtbûî diran di zendê Heso de çikandin; Kêreke koî mîxin zingarî û di paniya yekî de biçin xwarê Ewa na ê□ kutane dilê wî û nêm ji birînan herikîê

Bi girîz û xwêdanê hatiye □û□tinî ber bi alavan bi rêketî ne xwîn û ne jî seriyê zaroyan; Xewneke ji evên dawî bû û baraneke mîxî di serî dabûî dêv dide mal-agir û henefiyê mazotê vedikeî avêtina zilê □ixatêî Dojehê diyar dikeê

- Ev çi yeÛ!ê Xwe□ eêê pir xwe□ eî min ji vî seg-bavî re hotêl vekirîî ne bes e dixweêê vedixweêê ê Xew bê pereêê hîne bi ser de êgir berdide mala minê Hesenîkoî çima mal-agir pêketiyeê Lê xwediyê nangehê ti dengan nakeî lê dema kuî ew ber bi mal-agir diçeî çavên wî bi komeka arî yê dikevinê

Helebî 90